

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetusluonnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Tulosperustaisuuden sekä tarjouskilpailujen mahdollisuuksien kokeilu ja edistäminen ovat kannatettavia erityisesti nyt, kun nykyinen rahoitus ei riitä alkuunkaan kattamaan luonnonhoidon ja suojelun tarpeita.

Osa pilotoitavista tuista on päällekkäisiä jo olemassa olevien tukien kanssa. Tämä tulee huomioida viimeistään siinä vaiheessa kun tarkastellaan pilotin onnistumista ja uusien tukien kysyntää. Toteutusta suunniteltaessa tulee huomioida myös metkan kautta tehtävien luonnonhoitohankkeiden nykytila ja kysyntä. Suhteellisen hiljattain uudistettujen metka-tukien, metsäkeskuksen luonnonhoidon resurssien leikkaamisen ja luonnonhoitohankkeiden käsittelyn järjestelmäongelmien vuoksi nyt saattaa olla haastava hetki pilotoida uutta. Tämä tulee huomioida toteutusta suunniteltaessa. On varmistettava, että maanomistajat ja toimijat saavat riittävästi tietoa ja tarvittavaa tukea pilotoitavien tukimuotojen kokeiluun. Aitoa kysyntää tai onnistumista voi olla vaikea arvioida näin lyhyen pilotin perusteella, joten sitä suuremmalla syyllä toteuttavan viranomaisen riittävät viestinnän ja neuvonnan resurssit on varmistettava.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Lehtipuustoisuuden kasvattaminen on hyvä asia, mutta Luonnonsuojeluliitto suhtautuu suurella varauksella nykymuotoisiin metsätalouden tukiin, erityisesti taimikon ja nuoren metsän hoidon tukeen. Myös valtioneuvoston tarkastusviraston kyseenalaistaa puuntuotannon tuet ja niiden vaikuttavuuden. Tarkastusviraston mukaan taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon tukeminen myös edistää ensisijaisesti jaksollista metsänkasvatusta, joka saattaa johtaa siihen että maanomistajat keskittyvät tuettuihin työlajeihin ei-tuettujen töiden kustannuksella.

Esimerkiksi säästöpuiden lisääminen olisi parempi keino myös lehtipuuosuuden kasvattamiseen.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Tuen rajaaminen tiettyihin maakuntiin on tässä yhteydessä perusteltua.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Luonnonvarakeskuksen julkaisun mukaan puustoisten suoluontotyyppien tila on 500 000 hehtaarilla tuntematon (Räsänen et al. 2023, Euroopan unionin ennallistamisasetusehdotuksen luontotyyppi- ja turvemaatavoitteiden vaikutukset Suomessa, 2023, taulukko 8). Hakemusten laatimiseksi on tarjottava selkeät ohjeet ja neuvontaa, esimerkiksi luontotyyppien tunnistamiseksi sekä tilan määrittämiseksi.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

-

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Eryteisesti soiden valintaperusteiden osalta hakemusten laadinta vaatii yhdenmukaisuuden varmistamiseksi selkeät ohjeet.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

"Kunnossapidon kohteena olevaa aluetta ei saa alkaa käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy."

Eryteisesti soiden ennallistamisen ja suojavyöhykkeiden säilyttämisen kannalta olisi perusteltua kannustaa maanomistajia jättämään kohteita metsätaloudellisen käytön ulkopuolelle, ei päinvastoin. Maanomistajan tulee voida halutessaan perustaa alueelle esimerkiksi yksityinen suojelualue hoito- ja kunnossapitovelvoitteen voimassaoloaikana.

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Pilotti aiotaan toteuttaa olemassa olevan rahoituksen puitteissa. Metkassa on epäsuhta tukien osalta, metsätaloutta tuetaan luonnonhoitoa enemmän. Kasvattamalla tässä yhteydessä luonnonhoitohankkeiden rahoitusta tätä epäsuhtaa voitaisiin tasata.

Kokonaisvaikutusten osalta oleellista on myös kuinka hyvin maanomistajat löytävät kokeiltavat tuet.

Ympäristövaikutusten saavuttamisen kannalta oleellista on, säilyttääkö maanomistaja esimerkiksi suojavyyhykkeen tai korkeamman lehtipuuosuuden tuen velvoittaman määräjän jälkeen. Vaikutusten arvioinnin kannalta olisi kiinnostavaa selvittää, kuinka iso osa tuetuista kohteista päättyy hakkuisiin tai lehtipuiden poistoon tukikauden jälkeen. Pilotin yhteydessä tulee pohtia myös keinoja varmistaa tuettujen kohteiden luontoarvojen säilyminen myös tulevaisuudessa.

Muut huomiot

Muita huomioita

Hakemuksiin vaaditaan tietoa esimerkiksi luontotyypeistä ja niiden tilasta. Kaikkien tukimuotojen osalta on tärkeää, että hakijoille on selkeät ja kattavat ohjeet, sekä tarvittaessa tukea hakemusten laadintaan yhdenmukaisten tulkintojen varmistamiseksi.

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

On hyvä, että pilotti toteutetaan laskemalla taimikon ja nuoren metsän hoidon tukitasoa ja maksamalla korotus lehtipuuosuudesta tähän päälle. Koska kyseessä on tukimalli josta tulisi tulevaisuudessa luopua, ei tason kokonaismäärän nostaminen ole tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista. Etenkin kun lehtipuuosuuden kasvattaminen on etu myös puuntuotannon näkökulmasta.

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

"Suojavyöhykkeen tulee olla vähintään 30 metriä, mutta kuitenkin enintään 50 metriä leveä"

Maanomistajan tulee olla mahdollista jättää tuettua 50 metriä laajempi suojavyyhyke näin tahtoessaan.

Ennallistettava suo (30 d §)

Vaikutusalueen rajaaminen kahteen hehtaariin rajaa pois pienialaiset suokohteet, jotka voivat olla alueellisesti arvokkaita, ja joiden ennallistaminen kokonaisuudessaan olisi suuria soita helpommin toteutettavissa.

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

Ennallistamisen pisteyttäminen suosimaan vaikutukseltaan mahdollisimman laajoja hankkeita ja rehevämpiäkohteita on järkevää. Nyt pisteytyksessä huonommin pärjäävät kohteet jotka eivät ole kytkeytyneitä suojelualueisiin tai ojittamattomiin soihin, mutta jotka olisi ehkä mahdollista ennallistaa kokonaisuutena. Näidenkin soiden ennallistaminen on tärkeää erityisesti alueilla joilla suoluonnon tila on heikko ja iso osa soista ojitettuja.

Monet liitteen 2 valintaperusteista saattavat olla vaikeasti määriteltäviä tai tulkinnanvaraisia ja tulkintaerojen välttämiseksi hakemusten laatimiseen tarvitaan selkeät ohjeet sekä tukea. Esimerkiksi ennallistamisen vaikutusalueen määrittelylle ei taida olla vakiintunutta käytäntöä, samoin luontotyyppi ja sen tila sekä vaikutusalueelle tulevien vesien osuus valuma-alueesta saattavat olla hankalasti määritettäviä.

Pisteitä saa jos ennallistamisalue on kytkeytynyt ojittamattomaan suohon, tämä on perusteltua. Myös ojitetun ja luonnontilaisen suon määrittelyyn on eri kriteereitä ja käytäntöjä. Olisi hyvä tietää, minkälaista määrittelyä tässä yhteydessä aiotaan käyttää. Esimerkiksi GTK:n käyttämä luonnontilaisuusluokka on tiukka kriteeristö. Jos asiaa lähdetään tarkastelemaan tiukimman mukaan, onko edes mahdollista, että saman suon sisällä ennallistettava alue kytkeytyy ojittamattomaan suohon?

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

On hyvä että tässä yhteydessä tarkastellaan suokasvillisuutta. Saadakseen täyden rahoituksen hanke tarvitsee vähintään 4/6 pistettä. Koska pisteitä on kokonaisuudessa jaossa vain kuusi, on kasvillisuudesta saatavat kaksi pistettä merkittävät hankkeen onnistumisen ja rahoituksen kannalta. Erityisesti tässä yhteydessä kasvillisuuden palautumisen arviointiin tarvitaan selkeä ohjeistus, sillä erilaiset määrittämistavat saattavat laittaa hankkeet eriarvoiseen asemaan.

Jos kasvillisuuden alkutilanne ennen ennallistamista ei ole selvillä on palautumisen arvioiminen hyvin vaikeaa. Joillain kuivatetuilla soilla suokasvillisuutta on säilynyt ojituksesta huolimatta.

Asetuksessa puhutaan myös suotyypille ominaisesta kasvillisuudesta. Kasvillisuus on saattanut muuttua ojituksen myötä vuosikymmenissä hyvin paljon, ja todennäköisesti se palautuu ennallistamisen jälkeen varsinkin ensimmäisinä vuosina aivan muuksi kuin alkuperäiseksi kasvillisuudeksi. Ojitusalueilla voi silti olla jälkellä suokasvillisuutta. Olisi hyvä selventää, mille suotyypille ominaista kasvillisuutta tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

Sama huomio kasvillisuudesta lehtojen osalta, jos kasvillisuuden lähtötilanne ei ole selvillä, on palautumisen arvioiminen vaikeaa.

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan pisteytysjärjestelmän yksinkertaistaminen ekologisten vaikutusten kustannuksella käytettävyyden varmistamiseksi on tässä yhteydessä perusteltua. Pisteytysjärjestelmän toimivuutta ekologisesta näkökulmasta ja täydentämistarpeita ja -mahdollisuuksia on syytä tarkastella pilottia arvioitaessa.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

Ei ole tavatonta, että ennallistamistoimia olisi tarve tai joutuu täydentämään ja korjailemaan varsinaisen ennallistamisen jälkeen. Tämä tulisi huomioida hankkeiden kustannuksia arvioitaessa ja toteuttamista suunniteltaessa, ja tästä syystä myös ennallistamisen seuranta on tärkeää.

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

Valtioneuvoston asetuksen mukaan lehtojen osalta onnistumista arvioidaan lehtokasvien palautumisella (liite 6), mutta toteutusilmoituksessa ei tietoja kasvillisuudesta lehdoista vaadita.

Soiden ennallistamisen yhteydessä tiedot kasvillisuuden palautumisesta on ilmoitettava. Palautumisen arvioiminen on kuitenkin vaikeaa, jos lähtötilanne ei ole selvillä, eikä sen selvittämiseen nyt veloiteta.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Toopakka Liisa
Suomen luonnonsuojeluliitto ry